Lietas Nr. A420278114
Lietas arhīva Nr. AA43-0463-16/12

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2016. gada 25. janvārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnesis referents K. Berķis,
tiesneši L. Paegļkalna un M. Vīgants

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz likvidējamās politisko partiju apvienības "/Nosaukums A/" pieteikumu par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 2014. gada 28. marta lēmuma Nr. 1/2253 atcelšanu, sakarā ar likvidējamās politisko organizāciju (partiju) apvienības "/Nosaukums A/" un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2014. gada 7. novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Korupcijas novēršanas un apkarošanu birojs (turpmāk – Birojs) veica politisko partiju apvienībai "/Nosaukums A/" (turpmāk – pieteicēja) piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojuma pārbaudi par periodu no 2012. gada 1. janvāra līdz 2012. gada 31. decembrim.

Pārbaudes rezultātā Birojs 2014. gada 28. martā pieņēma lēmumu Nr. 1/2253 (turpmāk – Lēmums), ar kuru konstatēja, ka atsevišķi pieteicējas izdevumi ir finansēti no valsts piešķirtajiem finanšu līdzekļiem, pārkāpjot Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma (turpmāk – Finansēšanas likums) $7.^4$ panta pirmajā daļā un otrajā daļā noteiktos ierobežojumus un uzdeva pieteicējai pārskaitīt pretlikumīgi izlietotos valsts finanšu līdzekļus 5439,28 *euro* apmērā valsts budžetā.

[2] Pieteicēja pārsūdzēja Lēmumu, 2015. gada 7. maijā iesniedzot Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu, kurā lūdz atzīt Lēmumu par prettiesisku un atcelt. Pieteicējas ieskatā Birojs, izdodot Lēmumu, ir kļūdaini novērtējis faktiskos apstākļus un nepareizi interpretējis Finansēšanas likuma normas.

Pieteicējas ieskatā tās izdevumi par putekļu sūcēja iegādi, paklāju tīrīšanu, plāksnītēm, ziediem un saimniecības precēm ir atzīstami par Finansēšanas likuma $7.^4$ panta pirmās daļas 1. punktā minētajiem izdevumiem par telpu īri un ar telpu īri saistītajiem papildus pakalpojumiem.

Savukārt tās izdevumi par mobilā tālruņa iegādi ir atzīstami par Finansēšanas likuma $7.^4$ panta pirmās daļas 2. punktā minētajiem izdevumiem par sakaru pakalpojumiem.

Pieteicējas izdevumi printera kārtridža uzpildei, saimniecības preču, mēbeļu, kafijas, tējas, piena, cukura un cepumu iegādei, grāmatvedības pakalpojumu iegādei, kā arī izdevumi 18. novembra apsveikuma atklātņu un pateicības rakstu drukāšanai un dzeramā ūdens iegādei atbilst Finansēšanas likuma $7.^4$ panta pirmās daļas 3. punktā noteiktajiem izdevumiem, proti, citam maksājumam, kas saistīts ar partijas darbību.

Savukārt pieteicējas apmaksātās publikācijas AS "Diena" un AS "Lauku Avīze" ir atzīstamas par informatīvā materiāla izplatīšanu, jo tādā veidā partija informēja iedzīvotājus par pasākumiem leģionāru godināšanai. Arī līdzjūtību publicēšana laikrakstos ir uzskatāma par informatīvo materiālu izplatīšanu. Tāpat pašvaldības nodeva par izkārtnes pasi ir atzīstama par iedzīvotāju informēšanai paredzētā materiāla (izkārtnes) izdošanu un izplatīšanu.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2014. gada 7. novembra spriedumu pieteikums ir daļēji apmierināts, ir atcelts Biroja Lēmums daļā par pienākuma uzlikšanu pieteicējai pārskaitīt valsts budžetā 51,65 *euro*, kas izlietoti par paklāju tīrīšanu. Pārējā daļā Lēmums atstāts negrozīts.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Lietā strīds ir par to, vai Finansēšanas likuma normas pieļauj pieteicējai piešķirtos līdzekļus izmantot attiecīgo preču un pakalpojumu iegādei, un vai likums pieļauj izmantot pieteicējas pieņemto avansa norēķinu kārtību ar fiziskajām personām.

Finansēšanas likuma normas paredz piešķirto finansējumu izmantot tikai visnepieciešamākajiem izdevumiem. Šis secinājums izriet no likumprojekta 1711/Lp9 "Grozījumi Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā" anotācijas.

Minēto secinājumu apstiprina arī Saeimas 2010. gada 25. marta sēdes stenogramma (*skat. http://159.148.23.174/steno/Saeima9/100325/st100325.htm*).

[3.2] Atbilstoši Finansēšanas likuma normām partijas ir tiesīgas par valsts piešķirtā finansējuma līdzekļiem segt pašus nepieciešamākos izdevumus darbinieku atalgojumam, partijas biroja uzturēšanai un grāmatvedības prasību ievērošanai, un ir arī noteicis līdzekļu izmantošanas mērķu galēju uzskaitījumu šiem nepieciešamākajiem izdevumiem.

Tiesa, ņemot vērā likumdevēja gribu un tā politisko izšķiršanos piešķirt valsts finansējumu vienīgi partiju pašiem nepieciešamākajiem izdevumiem un šo nepieciešamāko izdevumu uzskaitījumu, nevar paplašināt to sarakstu ar citiem partiju politiskās un saimnieciskās darbības nodrošināšanai nepieciešamajiem izdevumiem. Lietā nav konstatējams regulējuma trūkums (likuma robs), tādejādi tiesa nevar piemērot tiesību tālākveidošanas metodes.

Norēķini veicami bezskaidrā naudā no speciāli šiem līdzekļiem paredzēta konta. Ja līdzekļi netiek izmantoti likumā noteiktajiem mērķiem, to saņēmējam ir pienākums tos atmaksāt.

[3.3] Pieteicējas izdevumi par putekļu sūcēju, plāksnītēm, ziediem un saimniecības precēm ir izdevumi par preču iegādi, nevis par ar telpu īri saistītajiem papildpakalpojumiem. Līdz ar to tās nav atzīstamas par izdevumiem Finansēšanas likuma $7.^4$ panta pirmās daļas 1. punkta izpratnē.

Saistībā ar paklāju maiņu tiesa norāda, ka Finansēšanas likums nesatur ar telpu īri saistīto pakalpojumu definīciju. Taču, ņemot vērā minētajā anotācijā un Saeimas sēdes stenogrammā norādīto, šiem papildpakalpojumiem jābūt pašiem nepieciešamākajiem un tiem jābūt saistītiem ar telpu lietošanu. Šādi pakalpojumi ir, piemēram, apkure, aukstais ūdens, kanalizācija un sadzīves atkritumu izvešana, karstais ūdens, gāze, elektrība.

Tāpat par pašiem nepieciešamākajiem ar telpu īri saistītajiem izdevumiem ir arī atzīstami izdevumi telpu uzkopšanai un mūsdienās vairākās iestādēs pieņemtajai paklāju maiņai.

Pieteicēja par paklāju tīrīšanu jeb maiņu ir samaksājusi SIA "Liir" 36,30 latus jeb 51,65 *euro*, pamatojoties uz 2012. gada 9. septembra rēķinu Nr. 31/08/2012-788. Ņemot vērā minēto, Lēmums šajā daļā ir atceļams.

[3.4] Pieteicēja pieteikumā norāda, ka tās izdevumi par mobilo tālruni ir atzīstami par Finansēšanas likuma $7.^4$ panta pirmās daļas 2. punkta minētajiem izdevumiem. Tiesa tam nepiekrīt, jo arī Finansēšanas likuma $7.^4$ panta pirmās daļas 2. punktā ir atsauce uz pakalpojumiem, nevis precēm.

[3.5] Sakarā ar pieteicējas pasta izdevumiem tiesa norāda, ka saskaņā ar Finansēšanas likuma $7.^4$ panta otro daļu maksājumus par šā panta pirmajā daļā minētajiem pasākumiem veic, izmantojot bezskaidras naudas norēķinus no šā likuma $7.^2$ panta pirmajā daļā minētā konta, tas ir, no partijas speciālā konta.

Lietā nav strīda par to, ka pasta pakalpojumi ir atzīstami par Finansēšanas likuma $7.^4$ panta pirmās daļas 2. punktā minētajiem sakaru un interneta pakalpojumiem. Strīds ir par šo pakalpojumu apmaksas kārtību. Pieteicēja norāda, ka Birojs nepamatoti nav atzinis tās izdevumus par pasta pakalpojumiem, jo apmaksātie avansa norēķini ir līdzekļi, ko /pers. F/, /pers. G/, /pers. H/ un /pers. I/ ir samaksājuši no saviem līdzekļiem par VAS "Latvijas Pasts" pakalpojumiem.

Ņemot vērā, ka pieteicēja vispirms minētajām fiziskajām personām ir veikusi maksājumus skaidrā naudā, neievērojot Finansēšanas likuma $7.^4$ panta otrās daļas noteikumus, tiesa uzskata, ka Birojs pamatoti atzina, ka šajā daļā pieteicējai izmaksātie līdzekļi jāatmaksā.

Tiesa nepiekrīt pieteicējas argumentam par to, ka par pasta pakalpojumiem ir iespējams norēķināties tikai skaidrā naudā. Ņemot vērā dzīvē gūtos novērojumus, tiesa secina, ka par pasta pakalpojumiem ir iespējams norēķināties bezskaidrā naudā, izmantojot norēķinu karti.

[3.6] Tiesai nav šaubu, ka grāmatvedības pakalpojumi, printera kārtridža uzpildes pakalpojumi, saimniecības preču iegādes izdevumi, izdevumi kafijas, tējas, piena, cukura un cepumu iegādei, mēbeļu iegādei, sniegšanai, ziedi telpu iekārtošanai, drukāšanas izdevumi un dzeramais ūdens bija nepieciešami, lai nodrošinātu pieteicējas biroja darbību, partiju darbību un sapulču norisi. Taču šie izdevumi nav atzīstami par citiem maksājumiem fiziskajām personām, kas saistīti ar attiecīgās politiskās organizācijas darbību likuma izpratnē turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

Finansēšanas likuma $7.^4$ panta 3. punktā likumdevējs ir iekļāvis partijas nepieciešamākajos izdevumos maksājumus fiziskajām personām, vispirms norādot, ka šie maksājumi ir paredzēti partijas darbiniekiem darba algām. Šajā punktā likumdevējs precizējis norādītajā likuma grozījumu anotācijā minēto par to, ka finansējums ir piešķirams atalgojumam darbiniekiem vai citām fiziskajām personām par viņu aktivitātēm partijas darbības nodrošināšanai, piemēram, biroja administratoru, grāmatvežu un tulku atlīdzība. Valsts finansējums netika piešķirts partijām, lai apmaksātu fizisko vai juridisko personu partijai pārdotās preces. Tādējādi partijas veiktos maksājumus juridiskajām personām par minētajām precēm, kā arī grāmatvedības un drukāšanas pakalpojumiem nav atzīstami par Finansēšanas likuma $7.^4$ panta 3. punktā minētajiem izdevumiem. Secīgi, pretēji pieteicējas norādītajam, ja maksājumi tiktu veikti fiziskajām personām minēto preču iegādei, tie arī nebūtu atzīstami par izdevumiem Finansēšanas likuma $7.^4$ panta 3. punkta izpratnē.

Tiesa nepiekrīt, ka pastāv likuma robs attiecībā uz maksājumiem juridiskajām personām, jo Finansēšanas likuma $7.^4$ panta 3. punkts ietver pozitīvo regulējumu, proti, tas nosaka, ka maksājumi ir veicami vienīgi fiziskajām personām.

[3.7] Pieteicēja ir ievietojusi avīzēs publikāciju ar sekojošu saturu: "16. martā ar dziļu cienu un pateicību godinām latviešu leģionārus - cīnītājus par savas tautas un valsts brīvību! Nacionālās apvienības "Visu Latvijai!" - TB/LNNK vārdā - /pers. L/, /pers. M/". No minētajām publikācijām neizriet, ka pieteicēja ir informējusi sabiedrību par pasākumiem leģionāru godināšanai, jo sludinājumi nesatur informāciju par organizēto pasākumu, tā norises vietu, laiku un aicinājumu piedalīties

leģionāru godināšanā. Tas pats attiecas uz pieteicējas publicēto līdzjūtību /pers. N/ un /pers. O/ tuviniekiem. Norādītie pieteicējas izdevumi nav atzīstami par informatīvā materiāla izplatīšanu vai iedzīvotāju izglītošanu par publisko pasākumu Finansēšanas likuma 7.^{4} panta 6. punkta izpratnē. Tāpat arī izkārtne nav atzīstama par informatīvā materiāla izdošanu vai izplatīšanu. Secīgi, pašvaldības nodeva arī nav atzīstama par ar informatīvo materiālu saistītajiem izdevumiem. Tādējādi Lēmums arī šajā daļā ir pamatots.

[3.8] Ņemot vērā iepriekš minēto, Lēmums ir atceļams tikai daļā par pieteicējas izdevumiem paklāju maiņai, proti, par 36,30 latiem jeb 51,65 *euro,* bet pārējā daļā atstājams negrozīts.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2014. gada 7. novembra spriedumu daļā, ar kuru pieteikums noraidīts, pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzībā norādīts, ka spriedums šajā daļā ir kļūdains un nepamatots, taču argumenti kā izpaužas sprieduma nepareizība nav norādīti.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu daļā, ar kuru apmierināts pieteicējas pieteikums, Birojs iesniedza apelācijas sūdzību. Biroja apelācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nepamatoti secinājusi, ka par telpu īri saistītiem izdevumiem ir atzīstami arī izdevumi telpu uzkopšanai. Biroja ieskatā par ar telpu īri saistītajiem izdevumiem ir uzskatāmi izdevumi, kas nesaraujami saistīti ar telpu īri, proti, apkure, ūdens, kanalizācija, gāze, elektrība. Savukārt izdevumi par paklāju tīrīšanu ir uzskatāmi par ar telpu uzkopšanu saistītiem izdevumiem, kuru apmaksai saskaņā ar Finansēšanas likuma 7.^{4} panta pirmajā daļā noteikto nav paredzēts valsts budžeta finansējums.

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304. panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Administratīvā apgabaltiesa, pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi procesa dalībnieku argumentus, atzīst par pamatotu Biroja iesniegto apelācijas sūdzību, bet pieteicējas apelācijas sūdzību par nepamatotu un pieteikumu pilnībā noraidāmu.

[8] Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturtā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai, šādā gadījumā Administratīvā procesa likuma 251. panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Izvērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu kopsakarā ar pieteicējas pieteikumā un apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā konstatētie faktiskie un tiesiskie apstākļi un uz tiem balstītie secinājumi daļā, ar kuru ir noraidīts pieteicējas pieteikums, ir pareizi, un pirmās instances tiesas spriedumā sniegtais pamatojums šajā daļā ir pilnībā pietiekams.

Pieteicēja nav norādījusi argumentus kā izpaužas pirmās instances sprieduma nepareizība šajā daļā, nav arī iesniegusi jaunus pierādījumus vai norādījusi uz jauniem apstākļiem, kas ļautu apšaubīt pirmās instances tiesas spriedumā konstatētos apstākļus un secinājumus.

Līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturto daļu, pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai daļā, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums, un atkārtoti izvērstāku argumentu izklāstu nenorāda.

[9] Pirmās instances tiesas spriedums ir pārsūdzēts arī daļā, ar kuru apmierināts pieteicējas pieteikums un ir atcelts Lēmums par pieteicējai uzlikto pienākumu atmaksāt no valsts budžeta piešķirtos finanšu līdzekļus, kas izlietoti pieteicējas paklāju tīrīšanai.

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja 2012. gada 6. septembrī ir apmaksājusi SIA "Liir" 2012. gada 31. augusta rēķinu 36,30 latu jeb 51,65 *euro* apmērā par paklāju ķīmisko tīrīšanu *(lietas 55., 71.lapa)*.

Pieteicēja ir norādījusi, ka izdevumi par partijas biroja telpās esošo paklāju tīrīšanu atbilst Finansēšanas likuma 7.^{4} panta pirmās daļas 1. punktā noteiktajam izlietojuma veidam – pakalpojumam, kas saistīti ar telpu īri. Pieteicējas ieskatā, tai kā nomniekam un kā krietnam un rūpīgam saimniekam ir pienākums uzturēt sava īrētā biroja telpas pienācīgā kārtībā un tīrībā. Tādēļ pieteicējai bija nepieciešami biroja telpās esošo paklāju tīrīšanas pakalpojumi.

Savukārt Biroja ieskatā par ar telpu īri saistītajiem izdevumiem ir uzskatāmi izdevumi, kas nesaraujami saistīti ar telpu īri, proti, apkure, ūdens, kanalizācija, gāze, elektrība. Izdevumi par paklāju tīrīšanu ir uzskatāmi par ar telpu uzkopšanu saistītiem izdevumiem, kuru apmaksai saskaņā ar Finansēšanas likuma 7.^{4} panta pirmajā daļā noteikto nav paredzēts valsts budžeta finansējums.

[10] Finansēšanas likuma 7.^{4} panta pirmās daļas 1. punkts *(redakcijā līdz 2012. gada 31. decembrim)* noteic, ka valsts budžeta finansējumu politiskā organizācija (partija) ir tiesīga izlietot telpu īrei un pakalpojumiem, kas saistīti ar telpu īri, tai skaitā sapulču organizēšanai.

Taču Finansēšanas likums nenoteic kas ir pakalpojumi, kas saistīti ar telpu īri.

Apgabaltiesas ieskatā konkrētajā gadījumā ir svarīgi noskaidrot likumdevēja mērķi, izšķiroties par valsts finansējuma piešķiršanu politiskajām partijām. Normas, kas paredz valsts budžeta finansējuma piešķiršanu politiskajām partijām, kā arī noteic valsts budžeta finansējuma izlietošanas kārtību un atbildība par šo noteikumu neievērošanu, ir ietvertas Finansēšanas likumā ar 2010. gada 10. jūnija likumu "Grozījumi Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā". Anotācijā norādīts, ka likumprojekta mērķis ir samazināt partiju atkarību no ziedotājiem un to interešu vēlākas realizēšanas riska, mazināt partiju nelikumīgu finansēšanu, kā arī paaugstināt partiju administratīvo kapacitāti, tādējādi atrisinot praksē identificētās problēmas, kas attiecas uz partiju finansēšanu. Ar likumprojekta regulējumu partijām tiek nodrošināta iespēja segt savas administratīvās izmaksas un kļūt profesionālākām. Paredzētais valsts finansējums dod iespēju partijām segt pašus nepieciešamākos partiju ikdienas izdevumus – atalgojumu darbiniekiem, partijas biroja uzturēšanas izmaksas, izdevumus par valsts uzlikto pienākumu pildīšanu (piemēram, attiecībā uz grāmatvedības prasībām). Ikgadēja valsts finansējuma ieviešana arī veicina partiju konkurenci, dodot iespēju arī tām partijām, kuras nav iekļuvušas Saeimā vai nav pārstāvētas Ministru kabinetā, sekmīgi funkcionēt apstākļos, kad tām strauji samazinās ienākumu apjoms.

No anotācijas izsecināms, ka valsts budžeta finansējuma piešķiršanas mērķis ir partiju administratīvās kapacitātes stiprināšana, tostarp, sniedzot iespēju politiskajām partijām no valsts budžeta līdzekļiem segt pašus nepieciešamākos ikdienas izdevumus.

Atbilstoši likuma "Par budžetu un finanšu vadību" normām budžeta līdzekļi ir izlietojami efektīvi un ekonomiski, atbilstoši paredzētajiem mērķiem.

Ievērojot minēto, apgabaltiesas uzskata, ka Finansēšanas likuma $7.^4$ panta pirmajā daļā noteiktie izdevumi, kuru apmaksai var tikt izmantota nodokļu maksātāju nauda, ir tulkojami šauri, atbilstoši likumā noteiktajam mērķim, aptverot tikai tos izdevumus, kas cieši saistīti ar partijas politisko darbību un vērsti uz partijas programmas īstenošanu.

Tādēļ Finansēšanas likuma $7.^4$ panta pirmās daļas 1. punktā noteiktajos pakalpojumos, kas saistīti ar telpu īri, ir ielasāmi tikai tie pakalpojumi, kas tieši un nepastarpināti saistīti ar politiskās partijas vajadzībām īrēto telpu lietošanu, piemēram, apkure, ūdens padeve, kanalizācija, elektrība, sadzīves atkritumu izvešana.

Salīdzinājumam, minētie pakalpojumi ir norādīti arī likuma "Par dzīvojamo telpu īri" $11.^3$ panta pirmajā daļā, kā pakalpojumi, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu, bet šie pakalpojumi tikpat labi ir attiecināmi arī uz nedzīvojamās telpas īri.

Savukārt paklāju ķīmiskā tīrīšana, apgabaltiesas ieskatā, nav pakalpojums, kas būtu cieši un nesaraujami saistīts ar telpu īri un būtu nepieciešams, lai veicinātu un sekmētu partijas programmas veiksmīgu īstenošanu.

Tādēļ apgabaltiesa atzīst, ka paklāju ķīmiskā tīrīšana nav uzskatāma par pakalpojumu, kura apmaksa būtu veicama no valsts piešķirtā finansējuma politiskajai partijai atbilstoši Finansēšanas likuma $7.^4$ panta pirmās daļas 1. punktam.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pārsūdzētais Lēmums ir tiesisks un pamatots un ir atstājams negrozīts, bet pieteicējas pieteikums ir noraidāms pilnībā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 304. panta pirmo daļu, 307. un 309. pantu, 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt likvidējamās politisko partiju apvienības "Nacionālais bloks" pieteikumu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis referents *(personiskais paraksts)* K. Berķis

Tiesnese *(personiskais paraksts)* L. Paegļkalna

Tiesnesis *(personiskais paraksts)* M. Vīgants